

GAV...— MAIL

De digitale nieuwsbrief van de
Groesbeek Airborne Vrienden**Groesbeek
Airborne
Vrienden****Glider & tug**

In september 2023 plaatste Gerrie Kuijpers een zelfgemaakt monumentje in de vorm van een parachutist voor de Cupido woonwinkel in de Breedeweg. Toen sprak hij al over het idee om er ook een Dakota (C-47 transportvliegtuig) bij te plaatsen. En Gerrie heeft niet stil gezeten, want twee jaar later was het zover. Op woensdag 10 september werd bovendien niet alleen de Dakota geplaatst, maar ook een bijpassende Waco-glider die er achter 'zweeft'. Groesbeek is weer een interessant monument rijker. Het is te bewonderen op de hoek Bredeweg/ Parachutistenstraat.

Van terugkijken naar vooruitblik

December is voor mensen vaak een periode van terugkijken naar de verschillende hoogtepunten van het afgelopen jaar en vooruitzien naar het komende jaar. Voor bestuurders van verenigingen en stichtingen is dat niet anders. De Stichting Groesbeek Airborne Vrienden schrijft reeds 55 jaren geschiedenis, met veel hoogtepunten, vooral in de jubileumjaren met talloze evenementen rond het herdenken van Operatie Market Garden. Met het oog op blijvend herdenken in de toekomst, zijn de Groesbeek Airborne Vrienden vier jaren geleden gestart met Jeugdafdeling Groesbeek Airborne Vrienden. Hierdoor is continuïteit en blijvende aandacht voor onze doelstellingen in de toekomst gewaarborgd. Dit jaar mochten we weer twee nieuwe jeugdleden verwelkomen bij onze gestaag groeiende jeugdafdeling. Afgelopen jaar is onze oud-voorzitter Piet Jansen ons ontvallen. Het vele pionierswerk van Piet zal door ons voortgezet worden. We kijken vooruit naar 2026, een jaar waarin we de 82ste herdenking en viering van Market Garden speciale aandacht zullen geven. Samen met onze jeugdafdeling gaan we ons inzetten voor weer een bijzonder herdenkingsjaar.

Herman Wijnhoven**voorzitter Groesbeek Airborne Vrienden**

De Groesbeek Airborne Vrienden 'kijken gezamenlijk terug' op een geslaagde herdenkingsweek.

De horizon verbreden

Op 13 oktober zijn bij Teun Timmermans, notaris in Berg en Dal bij Daad Notarissen, de statuten van de Stichting Groesbeek Airborne Vrienden gewijzigd. De aanleiding hiervoor is het besluit van het bestuur om het doel van de stichting uit te breiden, waarbij ook aandacht komt voor het samenbrengen van informatie(bronnen) over de gebeurtenissen in deze regio tijdens de Tweede Wereldoorlog. Hiermee wordt het doel van een andere stichting, Stichting Ons Historisch Erfgoed Tweede Wereldoorlog, ondergebracht bij de Stichting Groesbeek Airborne Vrienden.

De Stichting Ons Historisch Erfgoed Tweede Wereldoorlog is in 2013 opgericht om een nalatenschap met een omvangrijke collectie van oorlogsdocumenten, (lucht)foto's, microfilms en -fiches, boeken en ander materiaal te beheren en te behouden voor toekomstig onderzoek. Deze stichting is altijd nauw verbonden geweest met de Groesbeek Airborne Vrienden: er is niet alleen overlap in de inhoud, maar ook wat betreft de betrokken personen. Je zou kunnen zeggen dat met deze stap de Stichting Ons Historisch Erfgoed Tweede Wereldoorlog 'opgaat' in de Stichting Groesbeek Airborne Vrienden. De collectie van de Stichting Ons Historisch Erfgoed Tweede Wereldoorlog is overgedragen aan de

Groesbeek Airborne Vrienden en de stichting is opgeheven.

De Stichting Groesbeek Airborne Vrienden heeft nu als doel:

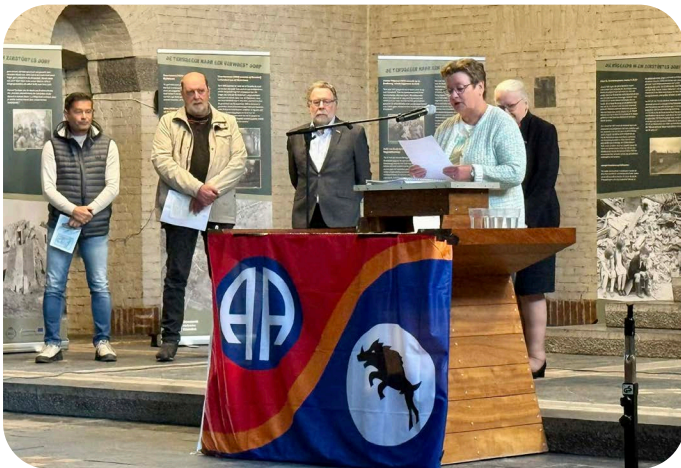
1. De herinnering aan de gebeurtenissen tijdens de Tweede Wereldoorlog in de uitgestrekte grensregio van het Rijk van Nijmegen en het Duitse Rijnland, met de nadruk op operatie Market Garden en operatie Veritable, in stand houden;
2. Het bevorderen dat deze geschiedenis op verantwoorde wijze wordt doorgegeven aan volgende generaties;
3. Het samenbrengen van informatie in relatie tot deze geschiedenis, zoals primaire bronnen, ervaringen van burgers en gegevens over het handelen van strijdende partijen, voor historisch onderzoek.

De eerste twee punten waren al het doel van de stichting en het derde punt is hier nu aan toegevoegd. Dit nieuwe, extra doel willen we bereiken door het inrichten van een (digitaal) archief van het samengebrachte materiaal, waaronder primaire bronnen. In dit geval oorspronkelijke documenten en informatie die zijn gemaakt ten tijde van de Tweede Wereldoorlog door mensen die direct betrokken waren bij die gebeurtenis. Voorbeelden zijn (militaire) verslagen, dagboeken, brieven, foto's, filmmateriaal, maar ook interviews uit die tijd. Bovendien draagt dit derde doel ook bij aan de realisatie van de eerste twee doelen. Het helpt ons de verhalen van de geschiedenis nog completer te maken: van het grote verhaal van de geschiedenis tot aan de individuele, persoonlijke verhalen.

Terugblik 81 jaar Market Garden

Groesbeek-Breedeweg: terugkeer naar de verwoeste dorpen

Samen met de 17 Septemberstraat Commissie uit de Breedeweg en Mosaik Kleve werd in de ochtend van woensdag 17 september een herdenkingsbijeenkomst georganiseerd. Tijdens de plechtigheid werden persoonlijke verhalen voorgelezen door Herman Sillissen, Ineke Gorter-van Raaij, Huib Janssen, Simon Meilink en Rob Megens. Elk van hen bracht een stukje familiegeschiedenis tot leven. Aangrijpende herinneringen van ouders of grootouders die de oorlog van dichtbij hadden meegemaakt. Hun verhalen getuigden van moed, verlies, hoop en de kracht om opnieuw te beginnen. De zang van het koor van de 82nd Airborne Division gaf de ceremonie een bijzondere sfeer.

Ineke Gorter-van Raaij vertelt over de ervaringen van haar moeder Nellie van Raaij-Kerkhoff.

Ook de jongste generatie droeg bij aan deze herdenking. Leerlingen van de basisschool uit de Breedeweg hadden tekeningen gemaakt waarin zij hun ideeën over vrede en vrijheid verbeeldden. De kunstwerken werden in de kerk opgehangen. Een leerling las een zelfgeschreven gedicht voor.

Na afloop van de herdenking kregen de bezoekers de gelegenheid om de mini-tentoonstelling over de persoonlijke verhalen van de terugkeer naar het verwoeste Groesbeek te bezichtigen.

Leerlingen van basisschool Breedeweg tijdens de herdenking op woensdagochtend 17 september.

Heumen-Molenhoek: tijdelijke Amerikaanse begraafplaats Molenhoek

In de middag van 17 september vond er een herdenking plaats op de locatie van de voormalige Amerikaanse Begraafplaats in Molenhoek. Deze herdenking werd samen met de Stichting Bevrijdingscomité Overasselt-Nederasselt georganiseerd. Precies 80 jaar eerder werd hier de eerste officiële herdenking Market Garden in het Rijk van Nijmegen gehouden. Tijdens de plechtigheid bevonden de aanwezigen zich in een van de tuinen, wat ooit grafperceel B ('Plot B') van de begraafplaats was.

Wim Cousijn van Erfgoed Platform Heumen vertelde over de geschiedenis van de begraafplaats. Siem Van Doorn droeg een gedicht voor en Chloe Gavin en plaatsvervangend commandant van de 82nd Airborne Division Brigadier Llewellyn-Usher spraken de aanwezigen toe. De herdenking werd muzikaal omlijst door het koor van de 82nd Airborne Division. Tenslotte werd er de vernieuwde versie van de Roll of

Honor van de begraafplaats uitgereikt. Hierin staan de namen van de Amerikaanse, Britse, Canadese en Duitse soldaten die hier begraven hebben gelegen. Deze is samengesteld door Gerrie Franken en Jan Bos (zie pagina 11).

Gerrie Franken van de Groesbeek Airborne Vrienden overhandigt Brigadier Llewellyn-Usher de vernieuwde versie van de Roll of Honor.

Klösdag

Op donderdag 18 september vond de 16e Klösdag plaats. Dit jaar was een wel heel bijzondere editie. Het ochtendprogramma stond in het teken van de ontmoeting met vier veteranen uit de Tweede Wereldoorlog. Drie van hen kwamen uit de Verenigde Staten: Frank Stellar (36th Division), Lester Schrenk (US Army Air Forces) en Gene Metcalf (82nd Airborne Division). Daarnaast was er ook een Duitse veteraan aanwezig: Dieter von Levetzow (Brandenburg Division).

De jeugd in gesprek met de vier aanwezige veteranen. Van voor naar achter: Frank Stellar, Lester Schrenk (alleen zijn pet is zichtbaar), Gene Metcalf en Dieter von Levetzow (zonder pet).

Gene Metcalf sprong tijdens Market Garden boven de Wylerbaan; een verhaal dat de geschiedenis heel tastbaar maakte. De kinderen kregen de kans om de veteranen uitgebreid vragen te stellen over hun diensttijd. Er ontstonden bijzondere gesprekken, waarin nieuwsgierigheid en respect samenkwamen. Aan het einde sloten de Levetzow en Stellar symbolisch vrede. Verder vertelde burgemeester Slinkman over het boek dat hij in 2013 schreef over het joodse gezin Northeimer uit Tolkamer: 'Wij zijn hier maar alleen'. De Explosieven Opruimingsdienst (EOD) gaf een boeiende uitleg over explosieven. De parachutesprong van Parachute Group Holland ging vanwege het weer helaas niet door, maar ze waren wel aanwezig en demonstreerden hoe het is om aan een parachute te 'hangen'.

Leerlingen voelen wat de kracht van de wind doet als je aan een parachute zit.

Aan het einde van de Klösdag vertelden de huidige soldaten van de 82nd Airborne Division aan de kinderen over hun leven als parachutist, waar ze vandaan kwamen en over hun familie. Als herinnering aan bijzondere dag ontvingen de kinderen ieder een certificaat met een stukje origineel parachutestof uit de Tweede Wereldoorlog. We kijken terug op een geslaagde Klösdag. De keuze om de Klösdag, die door

omstandigheden in mei niet plaats kon vinden, te koppelen aan de herdenkingsweek in september is een goede gebleken.

Kennismaken met de soldaten van de 82nd Airborne.

Hommersum: 'Heaven can wait'

Ter nagedachtenis aan de bemanning van de B-24 Liberator bommenwerper "Heaven Can Wait", die neerstortte tijdens de bevoorradingsvlucht van 18 september 1944, werd in Hommersum op 18 september een indrukwekkende herdenking gehouden.

Colonel Edward Richards legt namens de Amerikaanse ambassade een bloemstuk bij het monument.

Herman Wijnhoven las een brief voor namens de familie van de co-piloot Evan Allen, waarin wordt verteld hoeveel betekenis het monument en de herdenkingen voor de familie heeft. Tijdens de plechtigheid las Thijn Janssen een gedicht voor

en samen met Siem van Doorn legde hij namens de Groesbeek Airborne Vrienden bloemen bij het monument. Het geheel werd muzikaal omlijst door het koor van de 82nd Airborne Division en het koor Nej Hejs uit Heijen.

Kranenburg: Haat doodt, Liefde verzoent

21 september was er een herdenking bij het monument "Hass tötet, Liebe versöhnt", ter nagedachtenis aan twee door een SA-officier vermoorde Amerikaanse piloten: Corporal Armstrong en Technical Sergeant Harrison. De kleinzoon van Armstrong sprak de aanwezigen toe via een video-opname. Hij vertelde wat het voor zijn vader en hem betekende dat de Groesbeek Airborne Vrienden meer informatie over hun familielid hadden gevonden, en dat de Kranenburgse gemeenschap al ruim dertig jaar herdenkt wat er met hem is gebeurd. Sinds enkele jaren worden de verhalen van deze mannen ook doorgegeven door de schoolkinderen van Kranenburg. Zo wordt de herinnering levend gehouden, niet met wrok, maar juist met een open blik en een warm hart. Een boodschap die in deze tijd meer dan ooit betekenis heeft. Lees op pagina 6 van deze nieuwsbrief het verhaal achter het monument: 'Het verhaal van 43-16049'.

De videobooschap van William Armstrong III, kleinzoon Corporal Armstrong, tijdens de herdenking in Kranenburg.

Het verhaal van 43-16049

Het is zondagochtend, 17 september 1944.

Vanaf het militaire vliegveld Folkingham in het Verenigd Koninkrijk stijgen 90 C-47 Skytrains op om een deel van het 505th Parachute Infantry Regiment (PIR) boven dropzone 'N' bij Klein Amerika in Groesbeek te laten springen. Ze behoren tot de 313th Troop Carrier Group en een daarvan draagt het staartnummer 43-16049. Het is het vliegtuig van piloot 1st Lieutenant Norman Adelbert Baldwin Jr. van het 49th Squadron. Hij vervoert 16 man van Headquarters Company, 2nd Battalion, 505th PIR.

De vliegroute van vliegtuig 43-16049 op 17 september: een vlucht van ruim 450 km van RAF vliegbasis Folkingham in Lincolnshire, Engeland naar de dropzone bij Groesbeek. Deze route was onderdeel van de noordelijke vliegroute, die via Zeeland en Noord-Brabant ging voor de bestemmingen rondom Nijmegen en Arnhem. De zuidelijke route, via België werd gebruikt voor de bestemmingen rondom Eindhoven.

Rond 14.00 uur (lokale tijd) arriveren ze boven Groesbeek. Van een twintigtal vliegtuigen, waaronder die van Baldwin, springen de parachutisten door omstandigheden iets noordelijker bij de Kamp. Op dat moment wordt Baldwin's vliegtuig geraakt door Duits luchtafweergeschut en vat het vlam. Alle 16 parachutisten hebben inmiddels het vliegtuig verlaten. Het toestel verliest langzaam hoogte en met het landingsgestel uit vliegt het brandend richting Wyler. Bij het gehucht Kleyen (op de

overzichtkaart nabij Germenseel) ten noordoosten van Wyler, maakt het vliegtuig een crashlanding. Piloot Norman Baldwin komt hierbij om het leven. Hij was 23 jaar oud.

Co-piloot 2nd Lieutenant Burton Mack Squire kruipt door het raampje van de cockpit naar buiten, vol kneuzingen en met brandwonden op armen en hoofd. Hij heeft gezien dat crew chief Technical Sergeant George Thomas Harrison uit het vliegtuig heeft kunnen springen, voordat het crashte. Voor zover Squire weet heeft radio operator Corporal William Harvelle Armstrong het vliegtuig niet kunnen verlaten en is hij, net als piloot Baldwin, overleden. Squire wordt door Duitsers gevangen genomen en vervolgens naar een noodveldhospitaal in Wyler gebracht. Wat Squire op dat moment niet weet, is dat Armstrong echter, net als Harrison, het toestel met een noodparachute kon verlaten. Zij worden na hun landing door twee Duitse douanebeambten gevangen genomen en richting Kranenburg afgevoerd.

In Kranenburg is ook Ludwig Klüttgen, lid van de Nazi-partij en een officier met de rang Obersturmbannführer bij de SA (Sturmabteilung, bekend als 'de bruinhemden'). Hij staat aan het hoofd van het team dat toezicht houdt bij de werkzaamheden aan de Westwall, de Duitse verdedigingslinie die loopt van Kleve tot aan de Zwitserse grens (de geallieerden kennen deze onder de naam Siegfriedlinie). Klüttgen zit in het gemeentehuis met een groepje mannen in uniform als de douanebeambten daar met hun Amerikaanse gevangenen aankomen. Klüttgen stormt naar buiten, houdt hen staande en schiet de twee Amerikanen – die met hun handen achter

In de cirkel het op 17 september gecrashte vliegtuig 43-16049, waarbij piloot Norman Baldwin om het leven komt. In de weilanden liggen ook enkele zweefvliegtuigen die op 18 september de landingszone bij Groesbeek misten en hier zijn geland. De boerderijen liggen aan de weg Kleyen.

hun hoofd op straat staat - door het hoofd, tot grote ontsteltenis van de omstanders. Een is op slag dood, de ander is dodelijk gewond. Beide slachtoffers worden in een nabijgelegen tuin gedumpt. Een andere SA-man schiet vervolgens de Amerikaan die nog in leven is, ook dood. Armstrong was 34 jaar oud en Harrison was 35 jaar oud.

Later op de dag worden beiden in de tuin begraven, maar de volgende dag, 18 september, worden ze herbegraven op de nabijgelegen Katholieke begraafplaats van Kranenburg. Vanwege de ernst van de zaak start het Openbaar Ministerie van Kleve een onderzoek naar de gebeurtenissen en worden getuigen gehoord. De zaak wordt echter van hogerhand stilgelegd en

Klüttgen wordt niet vervolgd.

Na de oorlog, in juni 1947, worden de lichamen door de Amerikaanse dienst voor de registratie van graven verplaatst naar de tijdelijke Amerikaanse begraafplaats in Neuville-en-Condroz in België, net onder Luik. Hun identiteit is dan nog niet vastgesteld. Twee jaar later, in 1949, worden de twee lichamen geïdentificeerd als Armstrong en Harrison. Armstrong wordt definitief begraven op dezelfde begraafplaats, die een permanente status heeft gekregen onder de naam 'Ardennes American Cemetery and Memorial'. Ook de piloot Baldwin krijgt hier zijn laatste rustplaats. Harrison wordt gerepatrieerd en begraven in zijn woonplaats Columbus, Ohio in de Verenigde Staten.

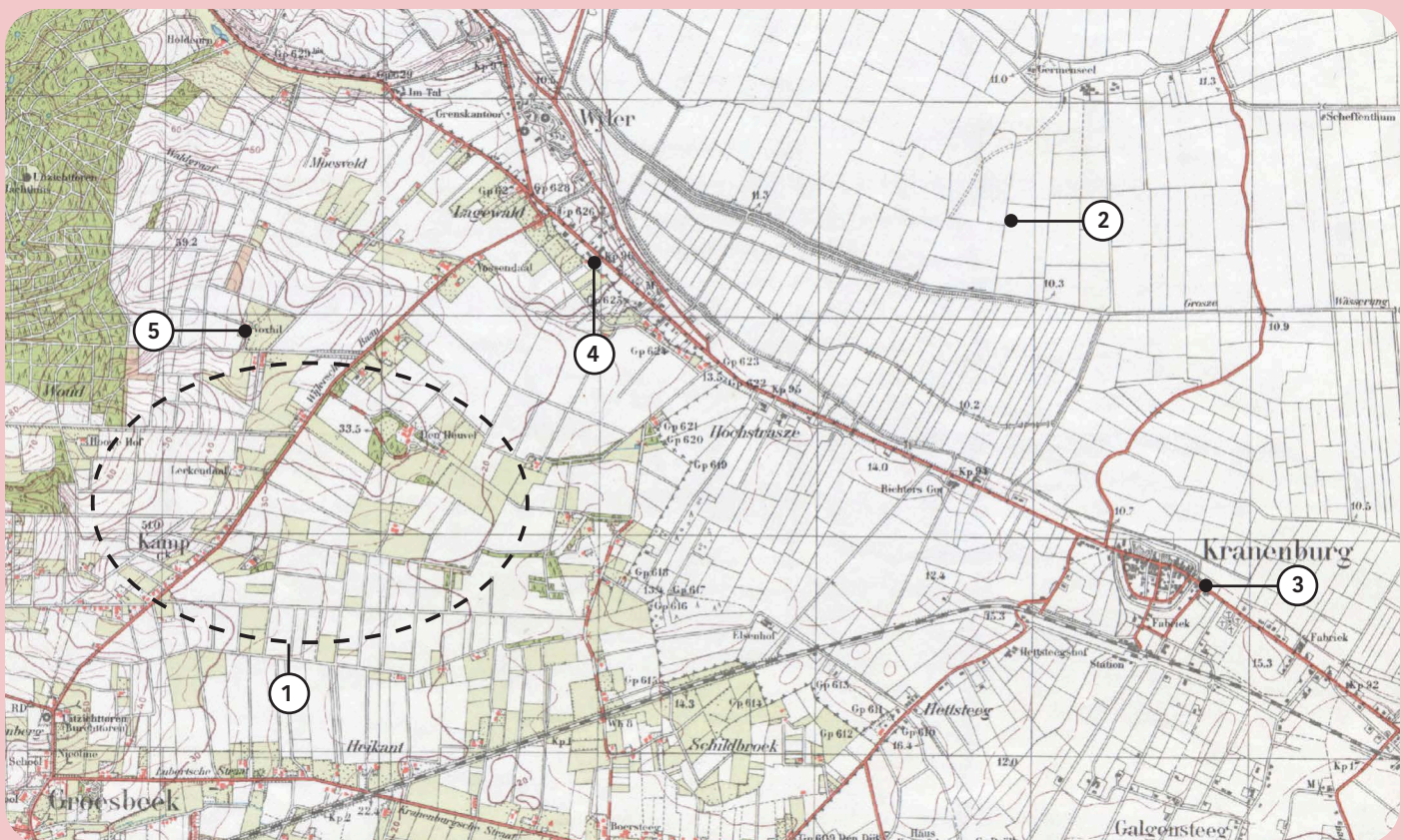

De bemanning van vliegtuig 43-16049, van links naar rechts: Piloot 1st Lt Norman A. Baldwin (1921-1944) - Radio operator T/Sgt William H. Armstrong (1910-1944), Crew chief Cpl George T. Harrison (1909-1944), Co-piloot 2nd Lt Burton M. Squire (1924-1999).

De relatie van Armstrong en Harrison met de afschuwelijke gebeurtenissen in Kranenburg op 17 september is echter verloren gegaan. De nabestaanden in Amerika weet niet beter dan dat ze omgekomen zijn bij de crash van het vliegtuig of bij gevechtshandelingen. De Duitse bevolking weet alleen dat er twee geallieerde vliegtuigbemanningsleden zijn vermoord, maar weten niet wie het zijn. Het wordt echter niet vergeten: op basis van getuigenissen wordt Ludwig Klüttgen in augustus 1947 berecht door het Amerikaanse 'General Military Government Court' bij het Militaire Tribunaal Dachau. Klüttgen wordt beschuldigd van het onrechtmatig doden van twee Amerikaanse militairen, die in krijgsgevangenschap waren van het Duitse Rijk. Klüttgen ontkent niet dat hij de soldaten doodgeschoten heeft, maar beweert dat hij onvoldoende bewakers tot zijn beschikking had

en dat hen vrijlaten vanuit militair oogpunt geen optie was. Die bewering houdt echter geen stand en Klüttgen wordt ter dood veroordeeld. Op 29 oktober 1948 wordt hij in de gevangenis van Landsberg am Lech, Beieren opgehangen. Klüttgen was 39 jaar.

In 1994 wordt op initiatief van oud-burgemeester van Kranenburg Jakob Voss en de pastor van Kranenburg, Franz-Günter Aengeheyster, samen met beeldhouwer Dieter von Levetzow, een monument geplaatst naast de tuin waar Armstrong en Harrison destijds in zijn gegooid als een blijvende herinnering aan de trieste gebeurtenis van 17 september 1944. De tekst op plaquette leest "Hass Tötet, Liebe Versöhnt" (Haat doodt, liefde verzoent). Pas 22 jaar later, in 2016, is het verhaal compleet als door onderzoek naar de vermisten in Zyfflich

Overichtskaart met linksonder Groesbeek. 1) Het gebied waar de 16 paratroopers uit vliegtuig 43-160949 naar beneden sprongen. 2) De locatie waar het vliegtuig in de weilanden crashte. 3) Het gemeentehuis van Kranenburg, waar Klüttgen de Amerikanen Armstrong en Harrison doodschoot. 4) Het noodveldhospitaal bij Molkerei Albert Wellen, waar Squire na gevangen te zijn genomen, naartoe werd gebracht. 5) Voxhill, waar Squire na bevrijd te zijn door Combs naar toe werd gebracht, om daar de volgende dag weer door Duitsers gevangengenomen te worden.

Armstrong op Ardennes American Cemetery and Memorial in Neuville-en-Condroz, België, George Harrison op Green Lawn Cemetery in Columbus, Ohio en Burton Squire op Cypress Lawn Memorial Park in Everett, Washington.

- min of meer bij toeval - duidelijk wordt dat Armstrong en Harrison de twee tot dan toe onbekende slachtoffers zijn. In aanwezigheid van nabestaanden zijn hun namen toegevoegd op het monument.

En hoe verging het co-piloot Squire? Terug naar 17 september: het veldhospitaal waar hij door de Duitsers naar toe is gebracht, bevindt zich bij de zuivelfabriek van Albert Wellen in Wyler (ter hoogte van de huidige Haupstrasse 49a). Als Squire daar is, wordt hij bevrijd door Lieutenant Rex G. Combs en zijn manschappen van 1st Battalion, 508th PIR. Zij waren bij hun sprong net naast dropzone 'T', bij Wyler geland en daardoor waarschijnlijk de eerste parachutisten op Duits grondgebied. Ze zijn op weg terug naar de rest van hun eenheid bij Groesbeek. Squire wordt meegenomen en vervolgens naar een Amerikaanse eerste hulppost gebracht bij de Voxhill, Wylerbaan. De volgende dag, 18 september, voeren de Duitsers daar een tegenaanval uit. Weer wordt Squire gevangen genomen. Hij wordt als krijgsgevangene afgevoerd naar Mannschaftsstellager VI J (Stalag VI J), een krijgsgevangenenkamp in Krefeld-Fichtenhain. Door de opmars van de geallieerden, verhuist het kamp – en waarschijnlijk Squire ook - in oktober naar het

noordelijker gelegen Dorsten. Squire wordt op 29 april 1945 bevrijd. In 1975 bezoekt hij Groesbeek nog een keer. Op dat moment weet hij niet beter dan dat zijn drie medebemanningsleden omgekomen zijn door de crash. De koppeling tussen Armstrong en Harrison met de trieste gebeurtenissen in Kranenburg is dan nog niet ontdekt. Squire overlijdt op 14 mei 1999 in Seattle in de Verenigde Staten. Hij was 75 jaar.

Achter de bronzen plaquette van het monument met daarop de afbeelding van een aan de ketting liggende geknakte bloem schuilt dus een triest verhaal. Een verhaal dat sinds 1994 jaarlijks wordt herdacht met een duidelijke boodschap: haat doodt, liefde verzoent.

Herdenking bij het monument "Hass Tötet, Liebe Versöhnt" (links in beeld te zien) in Kranenburg in 2025: Brigadier Henry Llewelyn-Usher, plaatsvervangend commandant van de 82nd Airborne Division legt een krans ter nagedachtenis.

The flag to Bragg

In oktober reisden Airborne Vrienden Tonnie en Teun van Doorn af naar de Verenigde Staten voor onder andere een bezoek aan Fort Bragg. Fort Bragg is de thuisbasis van de 82nd Airborne Division en ligt in de staat North-Carolina. Het herbergt het 82nd Airborne Division War Memorial Museum met een mooie collectie over de geschiedenis van de divisie, waaronder Operatie Market Garden. Ook de straatnamen en gebouwen op de militaire basis kennen

een verwijzing naar het verleden. Zo is er een Nijmegen Community Center (gemeenschapshuis), een Maas Drive, een Coldstream Drive (van de Coldstream Guards van het Britse XXX Corps) en een Dutch Loop.

Tijdens hun bezoek hebben Tonnie en Teun de regionale Market Garden vlag overhandigt aan de 82nd Airborne Divisie. De plaatsvervangend commandant van de 82nd Airborne Division Brigadier Llewelly-Usher - die tijdens de herdenkingsweek in september nog in Nederland was - was vanwege werk helaas in Washington, maar zijn aide-de-camp heeft de vlag namens hem in ontvangst genomen. Zo krijgt de vlag 6500 kilometer verderop ook een plekje.

De aide-de-camp (links) van plaatsvervangend commandant Brigadier Llewelly-Usher van de 82nd Airborne Division neemt op Fort Bragg de vlag in ontvangst. Naast haar staat Teun van Doorn en uiterst rechts Tonnie van Doorn. Achter de vlag staat Jack Jaubert (met pet), bij wie Tonnie en Teun te gast waren. Jack is een zoon van G.W. Jaubert, commandant van de Pathfinders van de 504th Parachute Infantry Regiment en heeft Nederland al verschillende keren bezocht.

Mini-tentoonstelling

Van begin oktober is in de Bibliotheek Groesbeek de mini-tentoonstelling 'De terugkeer naar een verwoest dorp' te zien. De tentoonstelling was eerder onderdeel van de herdenking van Operatie Market Garden op 17 september in de kerk van de Breedeweg. De mini-tentoonstelling geeft met persoonlijke getuigenissen een indruk van wat de thuiscomers na maanden geëvacueerd te zijn, aantreffen bij hun terugkeer naar een verwoest dorp: met de bevrijding in september 1944 kwam ook het oorlogsgeweld en dat had zijn sporen achtergelaten. De tekstpanelen worden begeleid met historische objecten, gerelateerd

aan die periode. De tentoonstelling is mede mogelijk gemaakt door het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) in het kader van het Interreg-programma Deutschland-Nederland.

De mini-tentoonstelling 'De terugkeer naar een verwoest dorp' in de Bibliotheek Groesbeek.

Roll of Honor Molenhoek Cemetery

De nieuwe uitgave over de tijdelijke Amerikaanse begraafplaats in Molenhoek mag gerust een dynamisch project genoemd worden. In 1989 verscheen het boek 'Verdwenen Kerkhoven, Molenhoek - Nebo - Sophiaweg'. Eerste in een reeks van historische uitgaven van het toenmalige Bevrijdingsmuseum Groesbeek Rijk van Nijmegen. Dit was het resultaat van onderzoek dat al meer dan een decennium gaande was.

Vooraf dankzij nieuwe primaire bronnen levert het voortdurende onderzoek naar deze begraafplaats regelmatig aanvullende informatie op. Dit is met name te danken aan Gerrie Franken uit Heijen en Jan Bos uit Nijmegen. Zij doen al ruim veertig jaar onderzoek naar de tijdelijke militaire begraafplaatsen in West-Europa. Van hen kwam dan ook het idee om, ter gelegenheid van de 80 jaar Market Garden, een nieuw boekwerkje over US Temporary Cemetery Molenhoek te maken. Naast de voornamelijk Amerikaanse graven is voor het eerst ook het plot met Duitse

graven in kaart gebracht. Een uniek boekje dus dat in een beperkte oplage is verschenen. Het werd gepresenteerd op 17 september dit jaar, na afloop van de herdenking op de voormalige begraafplaats in Molenhoek, waar nu de tuinen van landgoed Bergzicht de Raaf liggen.

De uitgave telt zo'n veertig pagina's met daarin informatie over de naam, eenheid, sterfdatum en -plaats en de laatste rustplaats. Het merendeel betreft soldaten van de 82nd Airborne Division, maar ook soldaten van de 101st Airborne die vanaf oktober 1944 gesneuveld zijn tijdens hun inzet in de omgeving van Opheusden. Ook Britse slachtoffers, onder andere van 43rd Infantry Division, uit diezelfde periode zijn hier tijdelijk begraven. De Duitse graven zijn vooral van gesneuvelden in het begin van Market Garden, waaronder in Molenhoek en in oktober 1944.

Nog enkele exemplaren beschikbaar

Wie interesse heeft in een exemplaar van deze uitgave van de Roll of Honor kan zich bij ons melden via info@groesbeekairbornevrienden.nl. Voor 10 euro per stuk zijn nog enkele exemplaren beschikbaar (exclusief eventuele verzendkosten).

* US TEMPORARY CEMETERY MOLENHOEK, THE NETHERLANDS *

* US TEMPORARY CEMETERY MOLENHOEK, THE NETHERLANDS *

Name	Rank	ASN	Origin	Date of death	Unit	Place of death	Grave	on	LAST INTERMENT
WINKELS	Gilbert N	Pfc	37665302 MINN	EIA 01 OCT 44	82 Abn Div 325 GIB Co G	via Groesbeek	E-7-121	31-10-44	MINN Le Roy St Patrick's Cn
KENNEDY	Edward Warren	LL	01307773 MASS	DOW 31 OCT 44	82 Abn Div 504 PIR Co I	in Thal, Germany	E-7-122	31-10-44	MASS Holyoke Calvary Cn
FAINELL	Lawrence Lester	Pvt	13125573 PA	BSC 31 OCT 44	82 Abn Div 307 Abn Reg Co B	via Nijmegen	E-7-123	01-11-44	PA Groesbeek Holy Sepulchre Cn
CODA	Edmond	TSGP	35137337 WVA	DOW 01 NOV 44	82 Abn Div 325 GIB Co F	Groesbeek - Wylerbaan during patrol	E-7-124	01-11-44	NETHERLANDS G-3-4
GOUDREMYN Jr	Ernest G	Pvt	31378226 CONN	BSC 01 NOV 44	82 Abn Div 508 PIR Co A	Bommel - clearing own rifle	E-7-125	01-11-44	CONN Torrington New St Pr Cn
PORTER Jr	Andie	Pvt	35480135 KY	DOW 01 NOV 44	82 Abn Div 325 GIB Co B	Groesbeek - Wylerbaan	E-7-126	01-11-44	KY Henderson Persimmon Cn
BARTUSIS	Ben	Sgt	36396813 ILL	EIA 01 NOV 44	82 Abn Div 325 GIB Co G	Groesbeek - Wylerbaan	E-7-127	02-11-44	ILL Chicago St Xavier Cn
BEYER	John Louis	Cpl	15105851 IND	SON 01 NOV 44	82 Abn Div 504 PIR Co II	Groesbeek - Wylerbaan	E-7-128	02-11-44	IND St Joseph St Joseph Valley Men Cn
WRIGHT	Robert Schaffert	LL	01287981 CAL	EIA 02 NOV 44	82 Abn Div 504 PIR Co G	Groesbeek - Wylerbaan	E-7-129	03-11-44	CAL Los Angeles Englewood Park Cn
COUTURE	John F	Pvt	31285746 MASS	KIA 03 NOV 44	82 Abn Div 504 PIR HQ	Groesbeek - Wylerbaan	E-7-130	04-11-44	CANADA Quebec Boucherville St Michel Cn
STEVEN	Thomas George	Pvt	39342892 IOWA	KIA 03 NOV 44	82 Abn Div 325 GIB Co F	Groesbeek - Wylerbaan	E-7-131	04-11-44	IOWA Sioux City Graceland Park Cn
SUMMERS	Keith Lawrence	Pfc	37117598 IOWA	KIA 18 SEP 44	82 Abn Div 456 PFAB Bty C	Schijndel - glider crash	E-7-132	04-11-44	IOWA Farmington Reading Cn
KING	Donald Edwin	Pvt	35557876 IND	KIA 18 SEP 44	82 Abn Div 456 PFAB Bty C	Schijndel - glider crash	E-7-133	04-11-44	INDIANA
HILL	Rene L	PO	7122348 MEX	KIA 18 SEP 44	316 TCG 45 TCS	Schijndel - glider crash	E-7-134	04-11-44	CAL Golden Gate Ncn 2192-C
TOYONEN	Neil M	VSG	39375158 WASH	KIA 18 SEP 44	82 Abn Div 456 PFAB Bty B	Schijndel - glider crash	E-7-135	04-11-44	WASH Everett Evergreen Cn
PARADISE	Joseph	TIS	12089392 N.Y.	KIA 18 SEP 44	82 Abn Div 465 PFAB Bty B	Schijndel - glider crash	E-7-136	04-11-44	N.Y. Long Island Ncn 315895
GULTNER	Harry Carl	Pvt	36485143 ILL	KIA 18 SEP 44	82 Abn Div 456 PFAB Bty B	Schijndel - glider crash	E-7-137	04-11-44	NETHERLANDS G-3-4
KINGSLEY	Noel David	Pvt	37209073 CAL	KIA 18 SEP 44	82 Abn Div 456 PFAB Bty B	Schijndel - glider crash	E-7-138	04-11-44	NETHERLANDS M-1-4
KRESS	Robert William	Pvt	33533841 VA	KIA 06 NOV 44	82 Abn Div 401 GIB Co F	SWA Groesbeek - Wylerbaan	E-7-139	06-11-44	VA Potomac Thompsons Cn
SMITH	Floyd	Pfc	34792581 FLA	DOW 06 NOV 44	82 Abn Div 401 GIB Co F	SWA Groesbeek - Wylerbaan	E-7-140	06-11-44	FLA Darlington Padgett Cn

Netherlands American Cemetery G-3-4 Edmond CODA

IND St Joseph, St Joseph Valley Men Park John L. BEYER

Poppy & Volkstrauer

Dit jaar waren de Groesbeek Airborne Vrienden aanwezig bij twee vieringen van Remembrance Day, ook wel Armistice Day of Poppy Day genoemd.

Remembrance Sunday

Op uitnodiging van de Holland Branch van het Royal British Legion waren we aanwezig bij de herdenking van Remembrance Sunday op zondag 9 november op de Airborne War Cemetery in Oosterbeek. De Britten houden de plechtige herdenking namelijk altijd op de zondag die het dichtst in de buurt van 11 november ligt. Een kleine delegatie Airborne Vrienden was aanwezig en tijdens de herdenkingsdienst legde Roel Kerkhoff een bloemstuk.

Roel Kerkhoff legt namens de Groesbeek Airborne Vrienden een bloemstuk op de Airborne War Cemetery.

Canadian Remembrance Day

De Canadezen herdenken hun oorlogsdoden altijd op de dag van 11 november zelf. Traditiegetrouw organiseerde de Canadian Forces Support Unit (Europe) een herdenkingsbijeenkomst op de Canadese Oorlogsbegraafplaats in Groesbeek. Naast veel belangstelling van in Duitsland gestationeerde Canadese militairen en hun families, waren er afgevaardigden namens WO2 organisaties uit de gemeente Berg en Dal en namens het Vrijheidsmuseum. Het

Royal Canadian Legion was er met de Colour Party. Ook hierbij waren we met een aantal vertegenwoordigd en legde Marco Cillessen namens de Groesbeek Airborne Vrienden een bloemstuk.

The last post tijdens Remembrance Day op de Canadese Oorlogsbegraafplaats in Groesbeek.

Volkstrauertag

Zondag 16 november woonden zes leden van de Groesbeek Airborne Vrienden Volkstrauertag bij op de Duitse militaire begraafplaats Donsbrüggen. Het was de eerste editie na de dood van Manfred de Haan, die jarenlang de organisatie van deze herdenking op zich nam. Dat gaf de bijeenkomst een bijzondere lading. Samen met Paul-Josef Heister had voorzitter Sonja Lüggenhölcher een interessant programma van een half uur voorbereid. Namens de Groesbeek Airborne vrienden legde Siem van der Kolk een bloemstuk. Aansluitend werd iedereen uitgenodigd voor koffie met broodjes in het Canisiushaus.

De vrijwillige brandweer uit Donsbrüggen en het Reservistenkameradschaft Von- Seydlitz-Kalkar verzorgden de fakkelwacht tijdens de herdenking van Volkstrauertag.

De laatste voetstappen?

Sinds 1987 is het vaste prik: op een zaterdag in het begin van het jaar trekt een aantal Groesbeek Airborne Vrienden naar de Ardennen om mee te lopen met de wandeltocht 'In the footsteps of the 82nd Airborne Division'. De wandeltocht wordt jaarlijks door onze Belgische "collega's" georganiseerd, met als drijvende kracht initiatiefnemer Emile Lacroix.

Het lijkt er helaas op dat de editie van 2025 de laatste is geweest. Emile Lacroix is inmiddels ruim in de tachtig en de zorgen voor een goede opvolging speelden al een tijdje. We krijgen signalen dat door het gebrek aan opvolging de figuurlijke stekker er uitgetrokken is en er geen volgende 'In the footsteps...' wordt georganiseerd.

Dat zou een begrijpelijke, maar natuurlijk droevige beslissing zijn. Het traditionele uitje wordt door ons zeer gewaardeerd. Niet alleen vanwege het sociale aspect, maar ook om de

relatie met de geschiedenis van de 82nd Airborne Division. Wandelen in de Ardennen kan natuurlijk altijd, dus misschien moeten we dan de traditie maar op eigen wijze, en daarmee de 'In the footsteps...', officieus voortzetten. We kijken in ieder geval terug op een reeks van mooie wandelingen in de Ardennen, ook al was het soms koud en nat. We willen Emile en mede-organisatoren bedanken voor in ieder geval 41 mooie edities van 'In the footsteps...', waarvan we de meeste met plezier hebben bijgewoond!

Uit de oude doos: de Groesbeek Airborne Vrienden bij de 'In the footsteps...' wandeling in 2007. Pastor Gerard Thuring (geheel links) overhandigt een boek aan Emile Lacroix (tweede van links). Daar achter staan Marco Cillessen (met zwart pet) en Herman Wijnhoven (met grijze muts).

Symposium over het Rijnland

De vele onderzoeken voor zijn website Millingen in oorlogstijd leveren Siem van der Kolk van de jongerenafdeling veel nieuwe contacten op. Dat blijft niet beperkt tot Millingen, want ook in de rest van Nederland en net over de grens in Duitsland weten onderzoekers en historici Siem te vinden. Met een van de in Duitsland woonachtige onderzoekers worden nu plannen

gemaakt voor een 'Rijnland 1945' symposium: een dagprogramma met internationale sprekers die uiteenlopende onderwerpen over de bittere strijd in het Rijnland in februari-maart 1945 zullen belichten. Tussendoor zal voor de bezoekers voldoende tijd worden ingeruimd om met elkaar van gedachten te wisselen. Dankzij die nieuwe contacten blijkt namelijk dat nog veel voor ons onbekende personen in de grensregio soms al jarenlang bezig zijn met vaak lokaal onderzoek. De Groesbeek Airborne Vrienden wil ook hen graag eens ontmoeten. Wordt vervolgd...

De Greb in Groesbeek

In tegenstelling tot de excursie op en rond de Grebbeberg op de warme zaterdag van 21 juni (zie vorige nieuwsbrief), vond het tegenbezoek van Stichting de Greb plaats op een druilerige, koud-waterige zaterdagmiddag in november. De kleine delegatie begon met een bezoek aan het privémuseum van Teun van Doorn. Vervolgens ging het in de open Dodge truck van Tonnie van Doorn door de Breedeweg en langs Klein Amerika. De kou leek hen weinig te deren, want het Market Garden-verhaal in de regio Nijmegen werd aandachtig gevolgd. Enige discussie kwam op gang nadat de Duitse inval van 10 mei 1940 in dit grensgebied werd besproken. Logisch, want die oorlogsperiode sprak wat meer tot de verbeelding van de gasten. In het centrum van

Groesbeek werd het bezoek voortgezet met een wandeling langs gebouwen en plekken, waarbij Theo Giesbers vertelde over het bijzondere oorlogsverleden van het dorp. Van Verdinaso tot Verzet, van NSB tot NBS, van opkomst tot ondergang en wederopbouw. Wat de groep vooral opviel en als zeer prettig werd ervaren, was de passie waarmee de Airborne Vrienden het oorlogsverleden benaderen: door te blijven onderzoeken en te blijven vertellen.

Theo Giesbers (rechts) neemt de gasten van Stichting de Greb mee in de oorlogsgeschiedenis van Groesbeek.

Toen en nu: 82nd Airborne

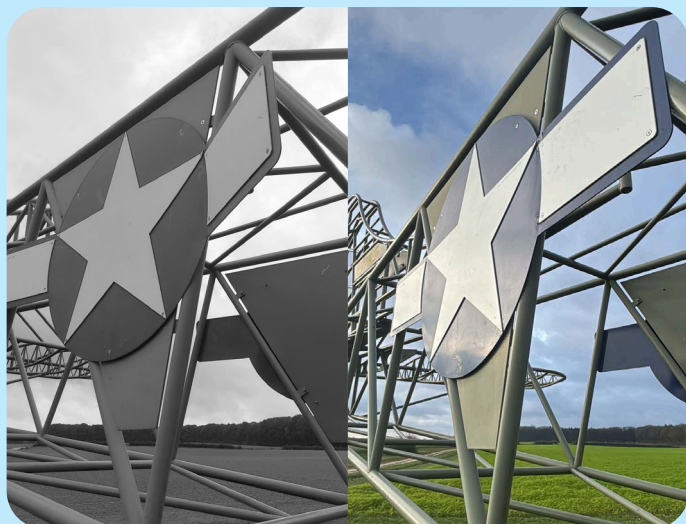

Het kwartaalmagazine “40-‘45 Toen en Nu” is vooral bekend bij zijn trouwe lezers. Je mag van geluk spreken als je het kunt vinden in de bekende bladenwinkels tussen het genre geschiedenis. Toch verscheen het eerste nummer van dit oorspronkelijk Engelstalige magazine ‘After the Battle’ al in 1973 en had het wereldwijd aanzien. Had, want nummer 195 was in 2022 het laatste nummer dat van deze vermaarde

serie verscheen. Ook de Nederlandse vertaling, “40-‘45 Toen en Nu” genaamd, die een jaar achterliep op het Engelse blad, was gedoemd te stoppen. Guus de Vries, die al betrokken was bij het Nederlandstalige blad, is daar echter op ingesprongen en heeft op eigen houtje het blad “40-‘45 Toen en Nu” voortgezet. Nummer 195 was het eerste magazine dat geen vertaling was van de Engelse versie, met nieuwe door hem geschreven verhalen. Het concept – en daarmee ook de kracht van het magazine – blijft toch wel de vele vergelijkingsfoto’s die in elk verhaal te zien zijn. In de laatste uitgave (nr. 203) is het hoofdartikel gewijd aan de US 82nd Airborne Division tijdens Market Garden, waaraan de Groesbeek Airborne Vrienden hebben bijgedragen. De uitgave is straks ook verkrijgbaar bij het Vrijheidsmuseum in Groesbeek.

Toen en nu: glider

In oktober bleek de 'star and bars' op het glider monument op Klein Amerika losgetrokken en verbogen te zijn. Het blijft moeilijk te begrijpen wat hier de zogenaamde lol van zou moeten zijn. Helaas was het niet de eerste keer dat het monument 'beschadigd' is. Gelukkig heeft de gemeente Berg en Dal alles weer in ere hersteld. Een 'toen en nu' in een korte tijdspanne...

De Groesbeek Airborne Vrienden wensen iedereen Prettige Kerstdagen en een Gelukkig Nieuwjaar!

Colofon

Redactie

Marco Cillessen, Roel Kerkhoff, Herman Wijnhoven

Verantwoording foto's

Pag 1. GAV; pag 2. GAV; pag 3. Peter Hendriks; pag 4. Peter Hendriks; pag 5. Peter Hendriks, Paul ten Broeke; pag 7. GAV, findagrave.com; pag 9. findagrave.com, Peter Hendriks, GAV; pag 10. Tonnie van Doorn, GAV; pag 12. Paul ten

Broeke, Piet Spanjers; pag 13. GAV; pag 14. GAV; pag 15. Teun van Doorn, GAV, Wikipedia/Imperial War Museum.

GAV-mail is de digitale nieuwsbrief van de Groesbeek Airborne Vrienden en wordt verzonden aan onze relaties. Via de nieuwsbrief houden we je op de hoogte van onze activiteiten en van gerelateerd nieuws.

**Groesbeek
Airborne
Vrienden**

www.groesbeekairbornevrienden.nl
p/a Jan Steenweg 11
6562 BX Groesbeek